

PREPOVEDANE FRESKE

Popotniku, ki se pelje po cesti iz Ptuja proti Ormožu, se pogled nehote ustavi na mogočnem gradu in cerkvi v Veliki Nedelji. Obiskovalec si lahko ogleda muzej v gradu in cerkev, ki se je skozi osem stoletij spreminjala.

Le redki poznavalci vedo, da se nahajajo v bližnjem župnišču, ki je tudi kulturni spomenik, prav posebne freske. Posebne zato, ker so v sakralni hiši posvetne poslikave. Po znamenitosti so tretje v Evropi.

Pred dvajsetimi leti je bila v župnišču vidna samo ena freska, ki se nahaja v viteški dvorani. Takratni župnik Drago Avsenak je zaradi madežev pri barvanju sobe odkril še druge poslikave.

PREPOVEDANE FRESKE

Naslov: Prepovedane freske

Besedilo: Janko Štampar

Fotografije: Matjaž Chvatal 39, Janko Štampar 6, Luka Bogovčič 3

Uredil in oblikoval: Matjaž Chvatal

Leto izdaje 2014
www.krizniski-red/prepovedane-freske.pdf

Založba: Križniški red
Šišenska 30
1000 Ljubljana

Viri in literatura

BIBLIJA.net - Sveto pismo na internetu

1 Mojzesova knjiga 4,1-19
1 Mojzesova knjiga 39,1-20
2 Mojzesova knjiga 21,37-22,16
2 Mojzesova knjiga 31,18
2 Mojzesova knjiga 35,1-3
3 Mojzesova knjiga 24,10-16
5 Mojzesova knjiga 9, 8-17
1 knjiga kraljev 3,16-27
1 knjiga kraljev 21,1-29
Tobit 11,1-14
Daniel 13,1-64
Sodniki 14,1-9
1 Samuelova knjiga 17,1-54
2 Samuelova knjiga 11,1-27
Razodetje 6,1-8

<http://www.zgodovinarika.si/seznam-grskih-bogov/>

[http://sl.wikipedia.org/wiki/Merkur-\(mitologija\)](http://sl.wikipedia.org/wiki/Merkur-(mitologija))

<http://forum.arheo-amateri.rs/istorija-kroz-vekov/rimska-mitologija/10/wap2>

27-523.42(497.4Velika Nedelja)(0.034.2)
726:27-268(497.4Velika Nedelja)(0.034.2)

ŠTAMPAR, Janko
Prepovedane freske (Elektronski vir) /
(besedilo Janko Štampar ; fotografije Matjaž Chvatal, Janko Štampar, Luka Bogovčič). El. knjiga. - Ljubljana : Križniški red, 2014

ISBN 978-961-281-641-4 (pdf)
1. Gl. stv. nasl.
276774144

Pfarrkirche St. Dreieinigkeits

Župnijska cerkev sv. Trojice v Veliki Nedelji je eden najpomembnejših sakralnih spomenikov v Sloveniji. Ohranjena je romanska pozidava z istodobnimi plastikami.

Grad Velika Nedelja

 Einleitung

Auf dem Wege aus Ptuj nach Ormož bleibt der Anblick unabsichtlich am mächtigen Deutschordensschloß und der Deutschordenskirche stehen. Die altherwürdige Kirche wurde seit dem 13. Jahrhundert immer wieder erweitert und mehrmals renoviert. Die Touristen können im Schloß auch die Museumsausstellung besichtigen.

Nur wenige Kulturliebhaber wissen aber auch, daß sich im naheliegenden Pfarrhaus, dem Kulturdenkmal, ganz besondere und seltene Fresken befinden. Sie sind sonderartig, weil darin eine profane Malerei im Pfarrhaus Platz gefunden hatte. Nach Berühmtheit und Sehenswürdigkeit nehmen sie in ganz Evropa auf der dritten Stelle ein.

Vor 20 Jahren war im Pfarrhaus nur eine Freske im Rittersaal zu finden. Der damalige Pfarrer, P. Drago Avsenak hatte wegen der Flecken beim Streichen der Zimmer noch andere Malereien entdeckt. Die antisemitische deutsche Soldaten hatten während des zweiten Weltkrieges noch die Fresken vom David, Goljat und Samson zudecken lassen.

Gleich nach meiner Ankunft nach Velika Nedelja sah sich die Fresken im Rittersaal der große Fachmann für die Kulturdenkmähler, Dr. Emilijan Cevc an. Er lobte die schön aufgezeichnete Rosen an allen vier Ecken des Gewölbes. Er bestätigte, daß schon vorher alle Zimmerräume des Pfarrhauses sondiert wurden. Es wurde damals festgestellt, daß unter den sieben Schichten der Farbe nur ein hartes Gewölbe stattfindet.

Im Jahre 2008 hat der anerkannte Restavrador Anton Sever aus Hum bei Ormož zufälligerweise drei neue Fresken entdeckt und öffnete damit den Weg zur Entdeckung und Restaurierung, welche vom Luka Bogovič aus dem Restaurierungsatelier "Triptih" aus Ljubljana vor einigen Monaten beendet hatte.

Warum gab ich dem Buch den Titel: "Die verbotene Fresken"? Weil vor ungefähr 200 Jahren die damaligen Eigentümer absichtlich, aus mir unbekanntem Gründen, diese Fresken mit einem, dem Zement ähnlichen, Mörtel zugedeckt hatten. Die fest harte Schicht des Mörtels wirkte schädlich auf die Farbe der Fresken und machte sie fast zunichte.

Die Fachleute sind der Meinung, daß die Fresken 275 Jahre alt sind, so wie das Pfarrhaus in der jetzigen Form.

Es ist aber immer noch nicht klar, wer damals im Pfarrhaus wohnte. Die Eigentümer der großen Deutschordenskommende, des Schloßes Velika Nedelja waren bestimmt die Deutschordensbrüder, die damaligen Deutschordensritter gewesen. Sie waren Herrscher über die lokale weltliche und inkorporierte kirchliche Güter und Liegenschaften und deswegen genug wohlhabend, daß sie die Künstler auch bezahlen konnten. Doch trotzdem habe ich über die Künstler manche Bedenken. Auf keiner Freske

UVOD

Popotniku, ki se pelje po cesti iz Ptuja proti Ormožu, se pogled nehote ustavi na mogočnem gradu in cerkvi v Veliki Nedelji. Obiskovalec si lahko ogleda muzej v gradu in cerkev, ki se je skozi osem stoletij spreminjala.

Le redki poznavalci vedo, da se nahajajo v bližnjem župnišču, ki je tudi kulturni spomenik, prav posebne freske. Posebne zato, ker so v sakralni hiši posvetne poslikave. Po znamenitosti so tretje v Evropi.

Pred dvajsetimi leti je bila v župnišču vidna samo ena freska, ki se nahaja v viteški dvorani. Takratni župnik Drago Avsenak je zaradi madežev pri barvanju sobe odkril še druge poslikave. Antisemitski nemški vojaki so med drugo svetovno vojno dali prebarvati freske Davida, Goljata in Samsona.

Takoj po mojem prihodu v Veliko Nedeljo, si je freske v viteški dvorani ogledal velik umetniški strokovnjak dr. Emilijan Cevc. Posebej je pohvalil lepo narisane rože v vseh štirih kotih oboka. Povedal je, da so že prej sondirali vse sobe v župnišču. Ugotovili so, da je pod sedmimi plastmi barve samo trdi obok.

Leta 2008 je priznani restavrador Anton Sever iz Huma pri Ormožu, slučajno odkril tri nove freske in odprl pot odkrivanju in restavriranju, ki ga je pred nekaj meseci zaključil "Restavratorski atelje Bogovčič, Triptih, d.o.o. Ljubljana."

Zakaj sem knjigi dal naslov "Prepovedane freske"? Zato, ker so jih pred približno dvesto leti, takratni lastniki, namerno (iz meni neznanega razloga) zakrili - ometali s cementu podobno malto. Zelo trdi sloj malte je škodljivo vplival na barvo fresk in jih skoraj uničil.

Strokovnjaki menijo, da so freske stare vsaj 275 let, tako kot tudi župnišče v sedanji obliki. Kdo je takrat bival v župnišču ni popolnoma jasno. Zagotovo so bili križniki (nekoč nemški viteški red) lastniki gradu v Veliki Nedelji. Bili so gospodarji vsega lokalnega, svetnega in inkorporiranega cerkvenega imetja ter dovolj bogati, da so lahko plačali umetnike.

Križniška moštranca iz 18. stoletja (Kog, Sv. Boļfenk). Pred 60 leti je bila ukradena. Leta 2011 je bila vrnjena iz Avstrije.

Velika Nedelja

 im Pfarrhaus ist weder Mutter Gottes noch das Jesu Kind dargestellt worden, obwohl der Orden der Mutter Gottes schon seit dem Anfang geweiht wurde.

Aus dem Neuen Testament gibt es nur Fresken aus der geheimen OFFENBARUNG vom Apostel Johannes – die Petschaften. Das Alte Testament und die Offenbarung wurde gerne von den Protestanten zitiert.

Auf jeden Fall war der Auftraggeber der Fresken ein freidenkender Mensch. Er berücksichtigte keine gewöhnliche Arten der künstlichen Ausdrucksweise. Er hielt sich nicht an gewöhnliche Motive in Evropa aus der römischen Mythologie. Augenfällig war er vielmehr für einige ältere griechische Götter begeistert.

Die große Freidenkereie des Bestellers wird auch an der Freske in dem jetzigen Arbeitszimmer erkennbar. Das Menschen-RECHT mit verbundenen Augen müßte zu allen gleich sein. Aber nein, denn sie "SIEHT" durch den Kopftuch hindurch. Darum kann sie nicht ehrenhaft richten.

Theologisch richtig stellt der Künstler fest, daß der Mensch am klügsten vor Gott, dargestellt mit dem Auge im Dreieck, nur dann handelt, wenn er demütig die Hände kreuzt und seinen Kopf beugt. Der Anschrift auf den Tafeln, welche der Knabe in den Händen hält, konnte ich nicht entziffern.

Am meisten biblisch scheinen die Fresken in der jetzigen Bibliothek zu sein. Einfallreich zeichnete der Künstler das siebente Gebot Gottes: DU SOLLST NICHT STEHLEN! In allen Zeiten wurde im Krieg am meisten gestohlen, geplündert, in die Asche gelegt und zunichte gemacht. Auf allen übrigen Fresken sind bekannte Bibelgeschichten dargestellt.

Im Geiste der damaligen aufgewählten Zeit konnte sich der Künstler auf

den Fresken des jetzigen Schlafzimmers am besten ausdrücken. Alle Fresken zeichnen im Anblick auf die Bekleidung und Umgebung die Szenen aus der Offenbarung vom Apostel Johannes. Diese Fresken betonen wahrscheinlich den Zorn Gottes über die Menschenstunden der damaligen Zeit.

Die zwei Fresken stellen die menschliche Hoffart und Einbildung wegen der Entdeckung des Weltalls / des Universums /, was das Globus darstellt, und der Wissenschaft, was die Tabularplatten, auf welche im Alten Testament geschrieben wurde, dar. Die Figur des Würdenträgers auf dem goldenen Sitz und der Frau vor ihm, will vielleicht sagen, daß einem Mächtigen eine schöne Frau meistens viel mehr bedeutet als Gott, der Herr.

Die apokalyptischen Reiter auf der mittleren Freske sagen das Ende des Weltalls voraus, als der Herrscher der Welt, der Herr Gott siegen und richten wird.

Obwohl ich mir viel Mühe gemacht hatte um genaue Daten zu erforschen, wann und von wem das Pfarrhaus gebaut wurde, wer die Fresken bestellt und ins Werk gesetzt hatte, ist mir dies leider nicht gelungen. Diese Aufgabe überlasse ich den Anderen. Alles, was ich geschrieben habe, sind meine persönliche Überlegungen in Bezug auf das, was ich von verschiedenen Fachleuten dankbar erfahren konnte.

Velika Nedelja, am 17. November 2014

dem Ordensfest der Hl. Elisabeth von Thüringen
P. Janko Štampar, Prior OT

Vseeno pa se mi pojavlja dvom o lastnikih. Na nobeni freski v župnišču ni Marije in njenega sina Jezusa. Križniški red pa je posvečen Mariji.

Iz nove zaveze so samo freske iz RAZODETJA (Janezovo skrivno razodetje – pečati). Razodetje in staro zavezo pa radi poudarjajo Protestanti. Vsekakor je bil naročnik fresk svobodomiselni človek. Ni uporabljal ustaljenih načinov umetniškega izražanja. Ni se držal po Evropi ustaljenih motivov iz rimske mitologije. Očitno je bil navdušen nad nekaterimi starejšimi grškimi bogovi.

Velika svobodomiselnost naročnika se vidi tudi na freski v sedanjih dnevnih sobi. Človeška PRAVICA, ki ima zavezane oči, bi morala biti do vseh enaka. Vendar ni, ker "VIDI" skozi ruto. Zato ne more pošteno soditi.

Teološko pravilno umetnik ugotavlja, da je človek najbolj moder pred Bogom (trikotnik z očesom) takrat, ko ponižno prekriža roke in skloni glavo. Napisanega na ploščah, ki jih drži deček v rokah, nisem mogel razbrati.

Še najbolj svetopisemske so freske v sedanjih knjižnici. Domiselno je umetnik narisal sedmo božjo zapoved NE KRADI. V vseh časih, najbolj krade, ropa, požiga in uničuje vojska. Na vseh ostalih freskah so narisane znane svetopisemske zgodbe.

V duhu takratnega razburkanega časa, se je najbolj izrazil umetnik na freskah v sedanjih spalnici. Vse freske so sicer narisane kot prizori iz časa Janezovega razodetja (način oblačenja in okolje). Verjetno posebej poudarjajo **božjo jezo** nad človeškimi grehi takratnega časa.

Župnišče v Veliki Nedelji

Na dveh freskah je poudarjen človeški napuh in domišljavost zaradi odkritij Sveta (globus) in znanosti (knjižnica plošč na katere so pisali v stari zavezi). Lik dostojanstvenika, ki sedi na zlatem stolu in pred njim ženska, mogoče hoče povedati, da je bogatim dostikrat več kot Bog lepa ženska. Apokaliptični jezdec na osrednji freski napoveduje konec Sveta, ko bo Bog zmagal in sodil žive in mrtve ljudi.

Čeprav sem si prizadeval, da pridem do podatkov, kdo je gradil župnišče in ga poslikal, nisem uspel. To nalogo prepuščam drugim.

Vse kar sem napisal je moje osebno razmišljanje.

Velika Nedelja, 17. 11. 2014 na god križniške zavetnice Elizabete Ogrske.

Janko Štampar, prior

Moje osebno mišljenje je, da hoče slikar na štirih stranskih freskah simbolično prikazati grehe v njegovem času (18. stoletje). Obleka prikazanih ljudi na vseh freskah je starozavezna.

Priorski križ

Soba v jugozahodnem delu župnišča

(župnikova spalnica)

Velika freska na sredini stropa.

Janezovo skrivno RAZODETJE – jezdec (pečati).

Razodetje 6,1-8.

Pečati

1 Videl sem, kako je Jagnje odtrgalo prvega izmed sedmih pečatov. Nato sem slišal prvo izmed štirih živih bitij, kako je reklo z glasom kakor grom: "Pridi!"² In glej, prikazal se mi je bel konj, in tisti, ki ga je jezdil, je imel lok. Jezdec je dobil venec in odšel kot zmagovalec in da bi zmagal.

3 Ko je odtrgalo drugi pečat, sem slišal, kako je drugo živo bitje reklo: "Pridi!"⁴ Tedaj je prišel drug konj, rdeč kot ogenj. Tistemu, ki ga je jezdil, je bilo dano odvzeti mir z zemlje, tako da se ljudje koljejo med seboj. In dan mu je bil velik meč.

5 Ko je odtrgalo tretji pečat, sem slišal, kako je tretje živo bitje reklo: "Pridi!" In glej, prikazal se mi je črn konj, in tisti, ki ga je jezdil, je držal v roki tehtnico.⁶ In slišal sem kakor glas, ki je govoril sredi štirih živih bitij: "Merica pšenice po denariju in tri merice ječmena po denariju! Olju in vinu pa ne delaj škode!"

7 Ko je odtrgalo četrti pečat, sem slišal glas četrtega živega bitja, ki je reklo: "Pridi!"⁸ In glej, prikazal se mi je konj mrtvaško blede barve. Tistemu, ki ga je jezdil, je bilo ime Smrt, za njim pa je prihajalo Podzemlje. In dana jima je bila oblast nad četrtino zemlje, da morita z mečem, z lakoto, s smrtjo in z zverinami zemlje.

Sranska freska na južnem delu sobe skoraj zagotovo prikazuje božjo jezo nad človeškimi žgalnimi daritvami, ki Bogu niso všeč.

Sranska freska na severnem delu sobe prikazuje pretirano zanašanje človeka na učenost, ki ni všeč Gospodu (mladenič v zamahu s palico). V ozadju freske so tabulariji (plošče na katere so nekoč pisali). Na mizi so verjetno kakšni pomembni dokumenti. Pod mizo pa je prevrnjeno stojalo globusa.

Sranska freska na zahodni strani sobe (okno) verjetno poudarja človeški napuh zaradi odkritja novih kontinentov. V centru pozornosti je globus.

Sranska freska v severovzhodnem delu sobe (vrata) verjetno hoče pokazati na greh, ki ga delajo moški na zlatem sedežu zaradi lepih žensk.

Soba na severovzhodu župnišča

(dnevna soba)

V tej sobi je samo ena velika stropna freska, ki po mojem mišljenju hoče prikazati PRAVICO in BOŽJO MODROST. Pred Bogom (trikotnik z božjim očesom) je resnično velik in moder tisti, ki s sklonjeno glavo priznava, da nič ne ve in ne razume. Na drugi strani je upodobljena Pravica z zavezanimi očmi in v vzhodnem kotu freske Salomonova sodba.

1. knjiga kraljev 3, 16-27.

Salomonova sodba

¹⁶ Tedaj sta prišli h kralju dve vlačugi in stopili predenj.
¹⁷ Ena od žená je rekla: "O, moj gospod, jaz in ta žena stanujeva v isti hiši. V njeni navzočnosti sem rodila v hiši.
¹⁸ Tri dni po mojem porodu je rodila tudi ta žena. Bili sva skupaj, nikogar drugega ni bilo pri naju v hiši; sami sva bili v hiši.
¹⁹ Sin te žene pa je ponoči umrl, ker je ležala na njem.
²⁰ Sredi noči je vstala, vzela mojega sina z moje strani, medtem ko je tvoja dekla spala, in ga dela sebi v naročje; svojega mrtvega sina pa je položila meni v naročje.
²¹ Ko sem zjutraj vstala, da bi sina podojila, glej, je bil mrtev. Ob jutranjem svitu sem si ga natančno ogledala, in glej, to ni bil moj sin, ki sem ga rodila."
²² Druga žena pa je rekla: "Ne, živi otrok je moj sin, mrtvi pa je tvoj!" Ta je rekla: "Ne, mrtvi je tvoj sin, živi pa je moj!" Tako sta se prerekali pred kraljem.

²³ Tedaj je kralj rekel: "Ena pravi: »Moj sin je ta, ki živi; mrtvi pa je tvoj.« Druga pa pravi: »Ne, mrtvi je tvoj sin, živi pa je moj.«"
²⁴ In kralj je rekel: "Prinesite mi meč!" Ko so prinesli pred kralja meč,
²⁵ je kralj rekel: "Presekajte živega otroka na dvoje in dajte polovico eni, polovico pa drugi!"
²⁶ A žena, katere sin je bil živ, je rekla kralju – kajti zaradi sina se ji je trgalo srce: "O, moj gospod, dajte njej živega otročička in nikar ga ne umorite!" Druga pa je rekla: "Ne bo ne moj ne tvoj, presekajte ga!"
²⁷ Tedaj je kralj odgovoril in rekel: "Prvi dajte živega otročička in nikar ga ne umorite: ona je njegova mati!"
²⁸ Ves Izrael je slišal o razsodbi, ki jo je izrekel kralj. Navdal jih je strah pred kraljem, ker so videli, da je Božja modrost v njem za izrekanje razsodbe.

Soba v sredini župnišča (knjižnica)

Glavna stropna freska prikazuje kako Bog na gori Sinaj daje v roke Mojzesu na kamniti tabli 10 zapovedi. Od vzhodnega dela sobe je po vrsti narisanih 10 fresk, ki upodabljajo 10 božjih zapovedi.

2. Mojzesova knjiga 31, 18

18 In ko je nehal govoriti z Mojzesom na Sinajski gori, mu je dal dve plošči pričevanja, Ali zaveze, tj. plošči desetih zapovedi. kamniti plošči, ki ju je popisal Božji prst.

Prva zapoved VERUJ V ENEGA BOGA
je močno poškodovana in upodablja Mojzesa z tablami zapovedi, ki ogorčen gleda kako plešejo okrog zlatega teleta.

Zlato tele

Izrael prelomi zavezo
5 Mz 9,8–29

1 Ko je ljudstvo videlo, da Mojzes odlaša priti z gore, se je zbralo pri Aronu in mu reklo: "Vstani, naredi nam bogove, Ali boga.

ki bodo hodili pred nami! Kajti ta Mojzes, mož, ki nas je izpeljal iz egiptovske dežele – ne vemo, kaj se mu je zgodilo."

2 Aron jim je rekel: "Izderite zlate uhane iz ušes svojih žena, sinov in hčera in mi jih prinesite!" 3 In vse ljudstvo si je izdrlo zlate uhane iz ušes in jih prineslo Aronu. 4 Vzel jih je iz njihovih rok, vse to oblikoval s kalupom Ali z dletom.

in naredil ulito tele. Tedaj so ljudje rekli: "To so tvoji bogovi, Ali bog.

Izrael, ki so te izpeljali iz egiptovske dežele!" 5 Ko je Aron to videl, je pred teletom postavil oltar; nato je razglasil: "Jutri bo praznik za GOSPODA!" 6 Drugo jutro so ljudje zgodaj vstali, darovali žgalne daritve in prinašali mirovne daritve; potem so sedli jest in pit in so vstali, bi se zabavali.

Druga božja zapoved NE SKRUNI BOŽJEGA IMENA

je upodobljena na vzhodnem delu oboka in prikazuje kamenjanje Izraelca, ki je preklel Boga.

3. Mojzesova knjiga 24,10-16

Kazen za bogokletje – povračilno pravo

10 Sin izraelske žene, ki pa je bil sin Egipčana, je nekoč prišel med Izraelove sinove. Izraelkin sin in neki Izraelec sta se sporekla v taboru 11 in Izraelkin sin je sramotil Ime Tj. ime Izraelovega Boga.

in ga preklinjal. Pripeljali so ga k Mojzesu. Njegovi materi je bilo ime Šelomita in je bila hči Dibrija iz Danovega rodu. 12 Zaprli so ga, da bi iz GOSPODOVIH ust prejeli navodilo.

13 In GOSPOD je spregovoril Mojzesu ter rekel: 14 “Pelji preklinjevalca iz tabora in vsi, ki so ga slišali, naj mu položijo roke na glavo. Nato naj ga vsa skupnost kamenja!

15 Izraelovim sinovom pa spregovôri in reci:

»Kdor koli preklinja svojega Boga, si nakoplje greh 16 in kdor sramoti GOSPODOVO ime, naj bo usmrčen. Vsa skupnost naj ga posuje s kamenjem. Naj bo tujec ali domačin: ker je sramotil Ime, Tj. ime Izraelovega Boga.

mora umreti. 17 Kdor ubije katero koli človeško bitje, naj bo usmrčen. 18 Kdor ubije žival, naj jo povrne, žival za žival. 19 Kdor svojemu rojaku prizadene poškodbo, naj mu storijo, kakor je storil: 20 zlom za zlom, oko za oko in zob za zob; kakor je on prizadel človeka, tako naj prizadenejo njega. 21 Kdor ubije žival, naj jo povrne, kdor pa ubije človeka, mora umreti. 22 Isto pravo imejte za tujca kakor za domačina; kajti jaz sem GOSPOD, vaš Bog.«”

23 Mojzes je to povedal Izraelovim sinovom. In odpeljali so preklinjevalca iz tabora in ga posuli s kamenjem. Izraelovi sinovi so storili tako, kakor je GOSPOD zapovedal Mojzesu.

Tretja božja zapoved POSVEČUJ GOSPODOV DAN

je narisana na jugovzhodnem delu oboka. Prikazuje kako človek in celo živali počivajo. Tudi ta freska je poškodovana.

2. Mojzesova knjiga 35, 1-3

Sobota

1 Mojzes je zbral vso skupnost Izraelovih sinov in jim rekel: “To so stvari, ki jih je GOSPOD zapovedal narediti. 2 Šest dni naj se opravlja delo, sedmi dan pa vam bodi svet, sobota, dan počitka za GOSPODA! Kdor koli bi ta dan delal, mora umreti. 3 Na sobotni dan ne smete netiti ognja v nobenem svojih prebivališč.

Četrta božja zapoved SPOŠTUJ OČETA IN MATER, DA BOŠ DOLGO ŽIVEL IN TI BO DOBRO NA ZEMLJI prikazuje spoštovanje in ljubezen sina Tobija do slepega očeta Tobita, ki mu z ribjim žolčem ozdravi oči. Vidna je tudi lepa črna mačka.

Freska je narisana na jugovzhodnem delu oboka v župnijski knjižnici.

Tobit 11,1-14

Tobit ozdravi

1 Ko sta se približala Kaserinu, ki leži pred Ninivami, je Rafael rekel: 2 "Ti veš, v kakšnem stanju sva zapustila tvojega očeta. 3 Pohitiva naprej pred tvojo ženo in pripraviva hišo, preden pridejo za nami." 4 In oba sta skupaj odpovala. Nato mu je Rafael rekel: "Vzemi žolč v roke!" Pes pa ju je dohitel ter Rafaela in Tobija spremljal od zadaj.

5 Hana je sedela in gledala na pot, po kateri naj bi prišel njen sin. 6 Ko se je bližal, ga je takoj spoznala in rekla njegovemu očetu: "Glej, tvoj sin in človek, ki je šel z njim, prihajata!"

7 Rafael pa je rekel Tobiju, preden se je približal očetu: "Vem, da se mu bodo oči odprle. 8 Pomaži njegove oči z ribjim žolčem! Zdravilo bo razpokalo in odstranilo bele pege z njegovih oči. Tvoj oče bo spregledal in videl svetlobo."

9 Hana je stekla in se vrgla sinu okoli vratu ter mu rekla: "Videla sem te, sin! Zdaj lahko umrem." In je zajokala. 10 Tudi Tobit je vstal, se opotekal in stopil skozi dvoriščna vrata. 11 Sin se mu je približal, v roki je imel ribji žolč, mu ga nanesel na oči, obenem ga je čvrsto prijel in mu rekel: "Pogumno, oče!" 12 Nato je razmazal zdravilo in mu ga vtisnil. Z obema rokama je z očesnih kotov odstranil bele pege. 13 Tedaj se je Tobit vrgel sinu okoli vratu, zajokal in mu rekel: "Zdaj te vidim, sin, ti luč mojih oči!" Nato je še rekel:

14 "Slavljen bodi, Bog!

Slavljeno bodi njegovo veliko ime!

Blagoslovljeni naj bodo vsi njegovi sveti angeli!

Njegovo veliko ime naj prebiva med nami!

Blagoslovljeni naj bodo vsi angeli na vse veke!

Zakaj on me je udaril –

in glej, zdaj vidim svojega sina Tobija!"

Peta božja zapoved NE UBIJAJ

je narisana na jugovzhodnem delu oboka v župnijski knjižnici. Prikazuje kako je Kajn z gorjačo ubil svojega brata Abela.

1. Mojzesova knjiga 4,1-19

Kajn in Abel

1 Človek je spoznal svojo ženo Evo. Spočela je in rodila Kajna. Rekla je: "Dobila sem Hebr. izraz spominja na ime *Kajn*. moža od GOSPODA."

Db. z *GOSPODOM*, tj. z njegovo pomočjo.

2 Nato je rodila njegovega brata Abela. In Abel je pasel drobnico, Kajn pa je obdeloval zemljo. 3 Ko je preteklo nekaj časa, je Kajn daroval GOSPODU daritev od sadov zemlje.

4 Tudi Abel je daroval od prvencev svoje drobnice in njihove tolšče. GOSPOD se je ozrl na Abela in njegovo daritev, 5 na Kajna in njegovo daritev pa se ni ozrl. Zato se je Kajn zelo ujezil in obraz mu je upadel. 6 GOSPOD je rekel Kajnu: "Zakaj se jeziš in zakaj ti je upadel obraz? 7 Ali ga ne boš vzdignil, če delaš dobro? Če pa ne delaš dobro, greh preži nate pri vratih, njegovo poželenje se obrača proti tebi, a ti mu gospoduj!" 8 Tedaj je Kajn rekel svojemu bratu Abelu:

"Pojdiva ven!"

Pojdiva ven tako sam., prevodi; manjka v hebr.

Ko pa sta bila na polju, se je Kajn vzdignil proti svojemu bratu Abelu in ga ubil.

9 GOSPOD je rekel Kajnu: "Kje je tvoj brat Abel?" Odvrnil je: "Ne vem. Sem mar jaz varuh svojega brata?" 10 In GOSPOD

Dodano.

je rekel: "Kaj si storil? Glas krvi tvojega brata vpije iz zemlje k meni. 11 Bodi torej preklet z zemlje, ki je odprla svoja usta in iz tvojih rok sprejela kri tvojega brata! 12 Ko boš obdeloval zemljo, naj ti ne daje več svoje moči, blodil in begal boš po svetu." 13 Kajn je rekel GOSPODU: "Moja krivda

Ali *kazen*. je prevelika, da bi jo mogel nositi. 14 Glej, danes me izganjaš iz dežele in moral se bom skrivati pred tvojim obličjem. Blodil in begal bom po zemlji. Kdor koli me bo našel, me bo ubil." 15 GOSPOD pa mu je odgovoril: "Ne tako; Tako gr., sir., lat.; hebr. *Torej*.

kdor koli ubije Kajna, bo sedemkrat maščevan." In GOSPOD je dal Kajnu znamenje, da ga nihče, ki bi ga našel, ne bi ubil. 16 Kajn je odšel izpred GOSPODOVEGA obličja in se naselil v deželi Nod,

Ime pomeni 'bloditi'. vzhodno od Edena.

Šesta božja zapoved NE NEČISTUJ. Na freski na jugozahodnem oboku sobe je narisana Putifarjeva žena, ki je hotela nečistovati s svojim služabnikom Jožefom.

1. Mojzesova knjiga 39, 1-20

Jožef in gospodarjeva žena

Jožef pa je bil lepe postave in zalega obraza. **7** Po teh dogodkih je žena njegovega gospodarja vrgla oči nanj in rekla: "Lezi z menoj!" **8** Pa ni hotel; rekel je ženi svojega gospodarja: "Glej, moj gospodar se ne meni ob meni za nič v hiši, in vse, kar ima, je dal meni v roke. **9** Sam ni večji od mene v tej hiši in ničesar mi ni odrekel razen tebe, ker si njegova žena. Kako naj torej storim tako veliko hudobijo in se pregrešim zoper Boga?" **10** In čeprav ga je dan na dan nagovarjala, je vendar ni poslušal, da bi legel k njej in bil pri njej. **11** Ko je nekega dne prišel, da bi opravil svoje delo, v hiši pa ni bilo nobenega služabnika, **12** ga je zgrabila za obleko in rekla: "Lezi z menoj!" On pa je pustil svojo obleko v njeni roki in zbežal ter odšel ven.

13 Ko je videla, da ji je pustil obleko v roki in zbežal ven, **14** je sklicala služabnike in jim rekla: "Glejte, pripeljal nam je Hebrejca, da bi se zabaval z nami. Prišel je k meni, da bi ležal z menoj, pa sem na ves glas zavpila. **15** Ko je slišal, da sem

povzdignila glas in zavpila, je pustil svojo obleko ob meni in zbežal ter odšel ven."

16 Pustila je njegovo obleko poleg sebe, dokler ni prišel gospodar domov. **17** Tedaj mu je govorila z istimi besedami in rekla: "K meni je prišel hebrejski suženj, ki si nam ga pripeljal, da bi se zabaval z menoj. **18** Ko pa sem povzdignila glas in zavpila, je pustil obleko ob meni in zbežal ven."

19 Ko je Jožefov gospodar slišal ženine besede, ko mu je govorila: "Tako mi je storil tvoj suženj", se je silno razjezil. **20** Dal ga je prijeti in vreči v ječo, v kraj, kjer so bili zaprti kraljevi jetniki. Tam je bil torej v ječi.

2. Mojzesova knjiga 21, 37–22, 16

O kraji živali

Po drugačnem štetju **22,1**.

37 Kadar kdo ukrade vola ali ovco in žival zakolje ali proda, naj povrne pet goved za vola in štiri ovce za ovco. Po drugačnem štetju **22,2**.

Sedma božja zapoved NE KRADI. Še danes najbolj krade, požiga in uničuje vojska. Ta prizor je naslikan na jugozahodnem oboku knjižnice.

1 Če kdo zasači tatu pri vlamu in ga udari, da umre, nima krivde prelite krvi. **2** Če pa je sonce že vzšlo nad njim, ima krivdo prelite krvi. – Tat mora dati odškodnino; če nima ničesar, naj ga prodajo za vrednost ukradenega blaga. **3** Če najdejo tisto, kar je ukradel, še živo v njegovi roki, najsi bo vol, osel ali ovca, naj povrne dvojno

O premoženjskih prekrških

4 Kadar kdo pase na polju ali v vinogradu in spusti svojo živino, da popase polje drugega, naj da kot odškodnino najboljše od svojega polja in najboljše od svojega vinograda.

5 Kadar nastane ogenj in zažge trnje in zgori kopica snopja ali stoječe žito ali polje, naj škodo povrne tisti, ki je zanetil ogenj.

6 Kadar kdo da v hrambo svojemu bližnjemu denar ali predmete, pa je iz njegove hiše ukradeno, naj tat, če ga najdejo, povrne dvojno. **7** Če pa tatu ne najdejo, naj se

hišni gospodar približa Bogu, češ da ni iztegnil roke po blagu svojega bližnjega. **8** Pri vsakem sporu glede lastnine, pa naj gre za vola, osla, ovco, ogrinjalo ali za katero koli izgubljeno reč, o kateri se pravi "to je tisto", naj pride zadeva obeh pred Boga. Tisti, ki ga Bog razglasi za krivega, naj svojemu bližnjemu povrne dvojno.

9 Kadar kdo da svojemu bližnjemu v varstvo osla ali vola ali ovco ali katero koli živinče, pa ta pogine ali se polomi ali ga odpeljejo, ne da bi kdo videl, **10** naj prisega pri GOSPODU

Db. *GOSPODOVA prisega*.

odloči med obema, da res ni iztegnil roke po blagu svojega bližnjega; gospodar mora to sprejeti, oni pa ni dolžan dati odškodnine. **11** Če pa mu je bilo ukradeno, mora dati gospodarju odškodnino. **12** Če je bilo kaj raztrgano od zveri, naj to prinese za dokaz; za raztrgano pa mu ni treba dati odškodnine.

13 Kadar si kdo sposodi od svojega bližnjega živinče, pa se to polomi ali pogine, ne da bi bil gospodar zraven, naj da odškodnino. **14** Če je bil gospodar zraven, ni treba dati odškodnine; če je najemnik, naj gre od njegove plače. Hebr. nejasno.

15 Kadar kdo zapelje še ne zaročeno devico in leži z njo, mora plačati ženitno odkupnino in jo vzeti za ženo. **16** Če pa mu je njen oče ne mara dati, naj plača toliko denarja, kolikor znaša odkupnina za devico.

Osma božja zapoved NE PRIČAJ PO

KRIVEM. Pohotna sodnika krivično obsodita lepo Suzano.

Daniel reši Suzano

(Dan 13,1–64)

1 V Babilonu je živel mož, ki mu je bilo ime Jojakim. 2 Vzel je ženo, ki ji je bilo ime Suzana, Hilkijájevo hčer. Bila je zelo lepa in bala se je Gospoda. 3 Tudi njeni starši so bili pravični in so vzgojili svojo hčer po Mojzesovi postavi. 4 Jojakim je bil zelo bogat. Ob svoji hiši je imel vrt. Judje so se zbirali pri njem, ker je bil od vseh najuglednejši.

Dva sodnika

5 Tisto leto so izmed ljudstva postavili za sodnika dva starešini, o kakršnih je Gospod dejal: "Krivica je prišla iz Babilona od starešin, sodnikov, ki so le na videz vodili ljudstvo." 6 Ta dva sta se precej zadrževala v Jojakimovi hiši in k njima so prihajali vsi, ki so imeli tožbo.

7 Ko je opoldne ljudstvo odšlo, je prihajala Suzana in se sprehajala po vrtu svojega moža. 8 Oba starešini sta jo vsak dan opazovala, kako je vstopala in se sprehajala, in sta jo pozelela. 9 Spridila sta svojo pamet in odvrnila svoje oči, da nista videla nebes

Tj. Boga.

in se nista spominjala pravičnih sodb. 10 Oba sta bila potrta zaradi nje, vendar si med seboj nista razodela svoje bolečine. 11 Sram ju je bilo namreč razkriti svoje poželenje, da sta hotela spati z njo. 12 Vsak dan sta vneto iskala priložnost, da bi jo videla.

13 Nekoč sta rekla drug drugemu: "Pojdiva domov, ker je čas za kosilo." Odšla sta torej in se ločila, 14 nato pa sta se vrnila in prišla na isto mesto. Ko sta drug drugega spraševala po vzroku, sta si priznala svoje poželenje. In tedaj sta se skupaj domenila za ugoden čas, ko bi jo lahko dobila samo.

15 Čakala sta na primeren dan. In nekoč se je zgodilo, da je kakor včeraj in predvčerajšnjim

Tj. kakor prejšnje dni.

prišla samo z dvema deklicama in se je hotela na vrtu okopati, ker je bilo vroče. 16 In tam ni bilo nikogar razen teh dveh starešin, ki sta se skrila in prežala nanjo.

Ali in jo opazovala.

17 Rekla je deklicama: "Prinesita mi olja in ličila

Ali mazila.

in zaklenita vrtna vrata, da se bom okopala." 18 Storili sta, kakor jima je rekla. Zaklenili sta vrtna vrata in šli skozi stranska vrata, da bi prinesli, kar jima je naročila, nista pa opazili starešin, ker sta bila skrita.

19 Ko sta deklici odšli, sta oba starešini vstala in stekla k Suzani. 20 Rekla sta: "Glej, vrtna vrata so zaklenjena, nihče nas ne vidi – in midva te želiva. Zato privoli in spi z nama, 21 sicer bova pričala zoper tebe, da je bil s teboj mladenič in si zato odposlala deklici od sebe."

22 Suzana je zaječala in rekla: "Od vseh strani sem stiskana, kajti če tako storim, je to zame smrt, če pa tega ne storim, ne bom ubežala vajinim rokam. 23 Vendar pa je zame bolje, da tega ne storim in padem v vajine roke, kakor da bi storila greh pred Gospodovim obličjem."

24 In Suzana je na ves glas zavpila, pa tudi starešini sta zavpila proti njej. 25 In eden je stekel ter odprl vrtna vrata. 26 Ko so domači zaslišali vpitje na vrtu, so planili skozi stranska vrata, da bi videli, kaj se ji je pripetilo. 27 Ko sta starešini povedala svoje besede, je bilo služabnike zelo sram, ker se o Suzani nikoli ni reklo česa takega.

28 Ko se je naslednjega dne ljudstvo zbralo pri njenem možu Jojakimu, sta prišla tudi oba starešini, polna nepostavnih naklepov proti Suzani, da bi jo dala umoriti. 29 Rekla sta vpričo ljudstva: "Pošljite po Suzano, Hilkijájevo hčer, ki je Jojakimova žena." In poslali so ponjo. 30 Suzana je prišla skupaj s svojimi starši, otroki in vsemi sorodniki.

31 Bila je zelo nežna in lepega videza. 32 Ker pa je bila zagrnjena, sta kršilca postave ukazala, naj jo odgrnejo, da bi se tako nasitila njene lepote. 33 Njeni domači in vsi, ki so jo zagledali, so zajokali.

34 Oba starešini sta vstala sredi ljudstva in položila roke na njeno glavo. 35 Ona pa je objokana pogledala v nebo, kajti njeno srce je zaupalo v Gospoda. 36 Starešini sta rekla: "Ko sva se sama sprehajala po vrtu, je vstopila tale z dvema mladima služabnicama, zaklenila vrtna vrata in odslovila služabnici. 37 In k njej je prišel mladenič, ki je bil skrit, in je legel k njej.

Db. z njo.

38 Midva, ki sva videla to nepostavnost, ker sva bila v kotu na vrtu, sva pritekla k njima. 39 Videla sva ju sicer, da sta bila skupaj, Omiljevalni izraz za spolni odnos.

vendar njega nisva mogla prijeti, ker je bil močnejši od naju; odprl je vrata in se pognal ven. 40 To pa sva prijela in vprašala, kdo je tisti mladenič, 41 vendar nama ni hotela povedati. To pričava."

Zbor jima je verjel, ker sta bila starešini ljudstva in sodnika, in je Suzano obsodil na smrt.

42 Suzana pa je glasno zavpila in rekla: "Večni Bog, ki poznaš, kar je skrito, in vse veš, preden se zgodi, 43 ti veš, da sta lažnivo pričala proti meni. Glej, umrla bom, čeprav nisem storila ničesar, česar me ta dva zlobno dolžita."

44 In Gospod je uslišal njen glas.

Danielova sodba

45 Ko so jo vodili v smrt, je Bog obudil svetega duha v mladem dečku, ki mu je bilo ime Daniel. 46 Na ves glas je zavpil: "Čist sem pri krvi te žene."

47 Vse ljudstvo se je obrnilo k njemu in reklo: "Kaj pomenijo besede, ki si jih izrekel?" 48 On pa je stopil mednje in odvrnil: "Ste tako nespametni, Ali nori.

Izraelovi sinovi? Brez preiskave in zanesljivega spoznanja ste obsodili Izraelovo hčer? 49 Vrnite se na kraj sodbe, kajti ta dva sta proti njej lažnivo pričala."

50 In vse ljudstvo se je hitro vrnilo in starešine so Danielu rekli: "Pridi, sedi med nas in nam povej; kajti Bog ti je dal starešinsko oblast." 51 Daniel jim je rekel: "Ločite ju daleč narazen in ju bom zaslišal."

52 Ko so ju ločili, je poklical enega od njiju in mu rekel: "Ti, ki si se postaral v preživljanju hudobnih dni, zdaj so prišli na dan grehi, ki si jih delal v preteklosti, 53 ko si izrekal krivične sodbe, nedolžne obsojal in krivične oproščal, čeprav Gospod govori: »Nedolžnega in pravičnega ne ubijaj.« 54 Zdaj torej povej, če si jo res videl, pod katerim drevsom si ju videl, da sta spala skupaj?" "Pod akacijo," je odgovoril. 55 Daniel je odvrnil: "Pravilno si se zlagal proti svoji glavi, kajti Božji angel, ki je že dobil od Boga razsodbo, te bo presekal Besedna igra; besedi *akacija* in *presekal* sta si v gr. podobni.

po sredi."

56 Ko ga je dal odpeljati, je ukazal, naj privedejo drugega. In rekel mu je: "Rod Kánaanov, ne Judov! Lepota te je zapeljala in poželenje je pokvarilo tvoje srce. 57 Tako sta delala z Izraelovimi hčerami, in ker so se vaju bale, so z vama spale, toda Judova hči ni prenesla vajine nepostavnosti. 58 Zdaj mi torej povej: Pod katerim drevsom si ju zasačil, da sta spala skupaj?" "Pod hrastom," je odgovoril. 59 Daniel pa mu je odvrnil: "Pravilno si se tudi ti zlagal proti svoji glavi, kajti Božji angel z mečem že čaka, da te prežaga Besedna igra; besedi *hrast* in *prežaga* sta si v gr. podobni. po sredi in vaju pokonča."

60 In ves zbor je zavpil z močnim glasom in slavil Boga, ker rešuje tiste, ki upajo vanj. 61 Nato pa so se vzdignili proti obema starešinama, saj jima je Daniel iz njunih ust dokazal, da sta lažnivo pričala, in so jima storili, kar sta sama hudobno nameravala svojemu bližnjemu. 62 Ravnali so po Mojzesovi postavi in ju usmrtili. In tako je bila tisti dan rešena nedolžna kri. 63 Hilkijá in njegova žena sta hvalila Boga zaradi svoje hčerke Suzane, in prav tako Jojakim, njen mož, in vsi njeni sorodniki, saj se na njej ni našlo nič nespodobnega. 64 Daniel pa je od tistega dne naprej postal velik med ljudstvom.

Deveta božja zapoved NE ŽELI SVOJEGA BLIŽNJEGA ŽENE

Na severozahodnem oboku knjižnice je freska, ki prikazuje vojaka Urija, ženo katerega je pozelel kralj David.

3. Samuelova knjiga 11, 1-27

David se pregreši

1 Ko se je leto obrnilo, ob času, ko hodijo kralji na vojsko, je David odposlal Joába in z njim svoje hlapce ter vse Izraelce. Porazili so Amónce in oblegali Rabo. David pa je ostal v Jeruzalemu.

2 Proti večeru je David vstal s svojega ležišča in se sprehajal po strehi kraljeve hiše. Tedaj je s strehe videl ženo, ki se je kopala. Žena je bila zelo lepa na pogled. 3 David je dal poizvedeti o ženi. Rekli so: "Ali ni to Eliáмова hči Batšéba, žena Hetejca Urijája?" 4 David je poslal sle in jo je vzel. Prišla je k njemu in je legel z njo – prav tedaj se je očistila svoje nečistoče. Potem se je vrnila v svojo hišo.

5 Žena pa je spočela in poslala sle; sporočila je Davidu in rekla: "Spočela sem." 6 Tedaj je David sporočil Joábu:

"Pošlji mi Hetejca Urijája!" Joáb je poslal Urijája k Davidu. 7 Ko je Urijája prišel k njemu, ga je David vprašal, kako se godi Joábu, kako se godi ljudstvu in kako kaže boj. 8 Potem je David rekel Urijáu: "Pojdi v svojo hišo in si umij noge!" Ko je Urijája odšel iz kraljeve hiše, je prišlo za njim kraljevo jedilo.

Db. darilo.

9 Urijája pa je spal pri vhodu v kraljevo hišo z drugimi hlapci svojega gospoda in ni šel v svojo hišo. 10 Povedali so Davidu: "Urijája ni šel v svojo hišo." David je rekel Urijáu: "Mar nisi prišel s pota? Zakaj nisi šel v svojo hišo?" 11 Urijája je rekel Davidu: "Skrinja, Izrael in Juda bivajo v šotorih; tudi moj gospod Joáb in hlapci mojega gospoda taborijo na polju. In jaz naj bi šel v svojo hišo, da bi jedel in pil in spal s svojo ženo! Kakor živiš in kakor živi tvoja duša, ne bom storil tega!" 12 Tedaj je David rekel Urijáu: "Ostani še danes tu! Jutri te odpošljem." Tako je ostal Urijája v Jeruzalemu ta in naslednji dan. 13 David ga je povabil, da je jedel in pil pred njim in ga je upijal. Zvečer pa je odšel spat na svoje ležišče pri hlapcih svojega gospoda in ni šel v svojo hišo.

14 Zjutraj je David Joábu napisal pismo in ga poslal po Urijáu. 15 V pismu je napisal: "Postavite Urijája spredaj v najhujši boj! Potem se umaknite od njega, da bo zadet in bo umrl!" 16 Ko je tedaj Joáb oblegal mesto, je dal Urijája na

Deseta božja zapoved NE ŽELI SVOJEGA BLIŽNJEGA BLAGA

Na severozahodnem oboku knjižnice je freska Nabotov vinograd.

1. knjiga kraljev 21, 1-29

Nabótov vinograd

1 Po teh dogodkih se je zgodilo tole: Jezreélec Nabót je imel vinograd v Jezreélu poleg palače Ahába, kralja v Samariji. 2 Aháb je govoril Nabótu in rekel: "Daj mi svoj vinograd, da mi bo za zelnik, ker je tik ob moji hiši! Dal ti bom zanj boljši vinograd; če pa ti je ljubše, ti dam v denarju za njegovo ceno." 3 Nabót pa je rekel Ahábu: "GOSPOD me varuj tega, da bi ti dal dediščino svojih očetov!" 4 Aháb se je vrnil domov nevoljen in jezen zaradi odgovora, ki mu ga je dal Jezreélec Nabót, ko je dejal: "Ne dam ti dediščine svojih očetov!" Legel je na posteljo, obrnil obraz v stran in ni hotel jesti.

5 Tedaj je prišla k njemu njegova žena Jezabela in mu govorila: "Zakaj si tako slabe volje in nočeš jesti?" 6 Odgovoril ji je: "Govoril sem z Jezreélcem Nabótom in mu rekel: »Daj mi svoj vinograd za denar, ali pa ti dam, če želiš, zanj drug vinograd.« A je rekel: »Ne dam ti svojega vinograda!« 7 Žena Jezabela pa mu je rekla: "Zdaj ti izvršuješ kraljevsko oblast nad Izraelom! Vstani, jej in bodi dobre volje! Jaz ti bom dala vinograd Jezreélca Nabóta."

8 V Ahábovem imenu je napisala pisma, jih zapečatila z njegovim pečatom in pisma odposlala starešinam in

veljakom, ki so prebivali z Nabótom v njegovem mestu. 9 V pismih je zapisala: "Razglasite post in posadite Nabóta na čelo ljudstva! 10 Njemu nasproti pa posadite dva moža, ničvredneža, da bosta pričala proti njemu in rekla: »Preklinjal si Boga in kralja.« Potem ga odpeljite ven in ga kamnajte, da bo umrl!" 11 Njegovi someščani, starešine in veljaki, ki so bivali v njegovem mestu, so storili, kakor je naročila Jezabela, kakor je bilo napisano v pismih, ki jim jih je poslala. 12 Razglasili so post in posadili Nabóta na čelo ljudstva. 13 Prišla sta tudi dva moža, ničvredneža, in sedla njemu nasproti; ničvredneža sta pred ljudstvom pričala proti Nabótu in rekla: "Nabót je preklinjal Boga in kralja." In odpeljali so ga ven iz mesta in posuli s kamenjem, da je umrl. 14 Jezabeli pa so poslali sle in rekli: "Nabót je bil kamnan in je umrl."

15 Ko je Jezabela slišala, da je bil Nabót kamnan in je umrl, je rekla Ahábu: "Vstani, vzemi v last vinograd Jezreélca Nabóta, ki ti ga za denar ni maral dati. Kajti Nabót ni več živ, temveč mrtev." 16 Ko je Aháb slišal, da je Nabót mrtev, je vstal in šel v vinograd Jezreélca Nabóta, da ga vzame v last.

kraj, o katerem je vedel, da so tam junaški možje. 17 Ko so možje prišli iz mesta in se bojevali z Joábom, jih je padlo nekaj iz ljudstva, izmed Davidovih hlapcev. Tudi Hetejec Urijája je umrl.

18 Joáb je dal Davidu sporočiti o vsem, kar se je zgodilo v boju. 19 Zapovedal je slu in rekel: "Ko poveš kralju do konca vse, kar se je zgodilo v boju, 20 in če se kralj razsrdi in ti reče: »Zakaj ste se šli bojevat tako blizu mesta? Ali niste vedeli, da bodo streljali z obzidja? 21 Kdo je ubil Jerubéšetovega sina Abiméleha? Mar ni ženska vrgla nanj gornjega mlinskega kamna z obzidja, da je umrl v Tebécu? Zakaj ste se približali obzidju?« – tedaj reci: »Tudi tvoj služabnik Urijája je umrl.«"

22 Sel je šel in prišel k Davidu ter povedal vse, kar mu je bil Joáb naročil. 23 Sel je torej rekel Davidu: "Možje so bili

močnejši od nas. Prišli so ven proti nam na polje, mi pa smo jih potisnili do mestnih vrat. 24 Toda strelci so streljali na tvoje hlapce z obzidja in tako so nekateri izmed kraljevih hlapcev umrli. Tudi tvoj hlapec Hetejec Urijája je mrtev." 25 David je rekel slu: "Tako reci Joábu: »Naj te ta stvar ne vznemirja, kajti meč žre zdaj tako zdaj drugače. Okrepi svoj napad na mesto in ga razdeni!« Tako ga opogumi!"

26 Ko je Urijájeva žena slišala, da je njen mož Urijája mrtev, je žalovala za svojim soprogom. 27 Ko je bilo žalovanje mimo, je David poslal ponjo in jo pripeljal v svojo hišo. Postala je njegova žena in mu je rodila sina. Toda to, kar je storil David, je bilo hudo v GOSPODOVIH očeh.

Viteška dvorana

Pred dvajsetimi leti je takratni župnik p. Drago Avsenak pri pleskanju viteške dvorane opazil na obokih sobe madeže. Z gobico so mojstri odstranili belež in odkrili osem fresk. Med drugo svetovno vojno so bil v viteški dvorani nemški vojaki, ki so iz sovraštva do tudi naslikanih Židov prebarvali freske. Pri miru so pustili samo glavno fresko na stropu, ki je iz grške mitologije.

Glavna freska na stropu viteške dvorane je vzeta iz grške mitologije.

Mogočna in lepa žena s čelado na glavi in sulico v roki ter ščitom, ki ga drži angelček je ATENA (rimska Minerva). Boginja modrosti in obrti, zaščitnica pametnih in pogumnih mož. Atena je bila oborožena boginja bojevnica. V grški mitologiji je pomočnica številnim junakom.

HERMES (rimski Merkur). Upodobljen je kot mladenič s čelado na kateri so krila.

Krila (perutnic) so tudi na njegovih nogah. V roki pa drži palico na kateri so v obliki osmice prepleteni kači.

Bil je zaščitnik trgovcev, prekupčevalcev in popotnikov, božji sel, bog prometa, trgovine z žitom, tatov in gimnastike. Merkur vodi duše mrtvih v podzemlje.

ORFEJ je največji mitološki pevec, sin boga Apolona. Po smrti ljubljene žene Evridike, ki je umrla zaradi pika kače, je igral in pel le žalostne melodije. Upodobljen je z liro v roki. Pod njim drži v roki angelček gosli. V renesansi je Marsilio Ficino ustvaril lik Orfeja, ki se je po ženini smrti odrekel ljubezni do žensk in se posvetil ljubezni do Boga. K liku Orfeja spadajo tudi (na tej freski) narobe narisane note.

Na popisani tabli v roki angelčka verjetno piše, da bo iz dečka, ki mu pomagajo vsa tri božanstva, zrasel velik, sposoben, hraber in pameten mož.

Samson in lev. Freska se nahaja takoj nad vrati v viteški dvorani.

Sodniki 14, 1-9

Samsonova ženitev

1 Samson je šel v Timno. V Timni je videl žensko izmed hčera Filistejcev. 2 Vrnil se je in to naznanil svojemu očetu in svoji materi ter rekel: "V Timni sem videl žensko izmed hčera Filistejcev. Vzemita mi jo zdaj za ženo!" 3 Njegov oče in njegova mati sta mu rekla: "Ali ni med hčerami tvojih bratov in med vsem našim ljudstvom ženske, da si greš jemati ženo izmed neobrezanih Filistejcev?" Samson je rekel očetu: "To mi vzemi, kajti ta je prava v mojih očeh!" 4 Oče in mati nista vedela, da je to od GOSPODA, kajti iskal je povod za spor s Filistejci. V tistem času so Filistejci gospodovali v Izraelu.

5 Samson je šel s svojim očetom in svojo materjo v Timno. Prišli so do timnatskih vinogradov in glej, nasproti je zarjovel levji mladič. 6 GOSPODOV duh je šinil vanj in raztrgal ga je, kakor raztrgaš kozliča, čeprav ni imel ničesar v svoji roki. Svojemu očetu in svoji materi pa ni povedal, kaj je storil. 7 Potem je šel in govoril z žensko, in bila je prava v Samsonovih očeh. 8 Čez nekaj dni se je vrnil, da bi jo vzel. Skrenil je, da bi pogledal levjo mrhovino; in glej, v levjem trupu je bil roj čebel in med. 9 Vzel ga je v svoje roke, šel naprej po poti in jedel. Prišel je k svojemu očetu in svoji materi ter jima dal, da sta jedla. Ni pa jima povedal, da je med vzel iz levjega trupa.

David premaga Goljata

1. Samuelova knjiga 17,1-54

1 Filistejci so zbrali svojo vojsko za boj. Zbrali so se pri Sohóju Judovem in se utaborili med Sohójem in Azéko v Efes Damímu. 2 Tudi Savel in Izraelovi možje so se zbrali, se utaborili v Terebintovi dolini in se razvrstili za boj proti Filistejcem. 3 Filistejci so stali na eni strani pogorja, Izraelci so stali na drugi strani, med njimi pa je bila dolina.

4 Iz filistejskega tabora je stopil posredovalec, ime mu je bilo Goljat, iz Gata. Visok je bil šest komolcev Gr. štiri komolce.

in eno dlan. 5 Na svoji glavi je imel bronasto čelado in bil je oblečen v luskinast oklep; teža oklepa je bila pet tisoč šeklov bronu. 6 Na svojih nogah je imel bronaste golenice in med rameni bronasto kopje. 7 Kopjišče njegove sulice je bilo kakor tkalsko vrtilo, konica njegove sulice je bila šeststo šeklov železa. Ščitonoša pa je stopal pred njim. 8 Obstal je in zaklical proti Izraelovim bojnim vrstam. Rekel jim je: "Zakaj ste se prišli razvrščati za boj? Mar nisem jaz Filistejec in vi Savlovi hlapci? Izberite si koga in naj pride dol k meni! 9 Če se bo mogel bojevati z menoj in me bo ubil, bomo mi vaši hlapci. Če pa ga bom jaz premagal in ga ubil, boste vi naši hlapci in nam boste hlapčevali." 10 Dalje je Filistejec rekel: "Danes sem zasramoval Izraelove bojne vrste: »Dajte mi koga, da se bova skupaj bojevala!«" 11 Ko so Savel in ves Izrael slišali te Filistejčeve besede, so se prestrašili in se silno bali.

12 David pa je bil sin tistega Efratejca iz Betlehema Judovega, ki mu je bilo ime Jese in je imel osem sinov. V Savlovih dneh je bil mož že prestar, da bi prihajal med može.

13 Šli pa so trije starejši Jesejevi sinovi za Savlom v boj. Ti trije sinovi, ki so šli v boj, so se imenovali: prvorojeni Eliáb, njegov drugorojeni Abinadáb in tretji Šamá. 14 David pa je bil najmlajši. Trije starejši so torej šli za Savlom. 15 David pa se je od Savla vračal in hodil past drobnico svojega očeta v Betlehemu. 16 Filistejec je prihajal zjutraj in zvečer in se nastavljal štirideset dni.

17 Jese je rekel svojemu sinu Davidu: "Vzemi vendar za svoje brate škap tega praženega zrnja in teh deset hlebov in teči k svojim bratom v tabor! 18 Teh deset sirov pa nes tisočniku! Poizvedi, kako se godi tvojim bratom, in vzemi od njih mezdo. 19 Savel in oni in vsi Izraelovi možje se bojujejo s Filistejci v Terebintovi dolini."

20 David je zjutraj zgodaj vstal, izročil drobnico čuvaju, se oprtal in šel, kakor mu je ukazal Jese. Ko je prišel do ograde, je vojska ravno odhajala v bojno vrsto in zagnala bojni krik. 21 Izrael in Filistejci so se razvrstili v boj, vrsta

